

Martyna Baran-Kurasiewicz*

UZYSKANIE STATUSU UCHODźCY I SYTUACJA UCHODźCÓW W POLSCE

Streszczenie

W niniejszej publikacji autor tłumaczy znaczenie terminu „uchodźca” oraz przedstawia drogę, jaką musi przejść imigrant, aby uzyskać status uchodźcy w Polsce. Autor podejmuje również próbę przybliżenia sytuacji osób, który uzyskały już status uchodźcy w Polsce, ich warunków bytowych i perspektyw na przyszłość. Na tym tle prezentuje sytuację uchodźców w Polsce i formułuje uwagi końcowe.

Słowa kluczowe: uchodźca, status uchodźcy, ośrodki dla uchodźców, sytuacja uchodźców w Polsce

Wstęp

Definicję uchodźcy znajdziemy w konwencji genewskiej dotyczącej statusu uchodźców z dnia 28 lipca 1951 r., która wraz z protokołem nowojorskim z dnia 31 stycznia 1967 r. tworzy pierwotne filary wszystkich późniejszych regulacji prawnych dotyczących kwestii uchodźców. Po-
stanowienia tych dwóch umów międzynarodowych przyjęła zdecydowana większość państw na świecie i stanowią one nieodzowne źródło międzynarodowego prawa uchodźczego¹.

Zgodnie z wyżej wymienioną konwencją uchodźcą jest osoba, która na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub z powodu przekonań politycznych przebywa poza granicami państwa, którego jest obywatelem, i nie może lub nie chce z powodu tych obaw korzystać z ochrony tego państwa, albo która nie ma żadnego obywatelstwa i znajdując się na skutek podobnych zdarzeń poza pań-

* Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, e-mail: martynka.baran@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8431-8849

¹ A. Szweđ, *Prawo do azylu – konstytucyjne i międzynarodowe regulacje prawne*, „Przegląd Prawa Konstytucyjnego”, 2020, nr 4, s. 347–348.

stwem swojego dawnego stałego zamieszkania, nie może lub nie chce z powodu tych obaw powrócić do tego państwa². Czynnikiem kwalifikującym osobę jako uchodźcę zgodnie z konwencją genewską jest zaistnienie po stronie tej osoby uzasadnionej obawy przed prześladowaniami z wyżej powołanych przyczyn. Kwestię tej obawy ocenia się każdorazowo, biorąc pod uwagę okoliczności konkretnego przypadku³.

Konwencja została ratyfikowana przez Polskę w 1991 r. wraz z protokołem nowojorskim. Przystąpienie do konwencji było pochodną zmian, jakie nastąpiły w naszym kraju po 1989 r. i pozwoliło na formalne orzekanie o statusie uchodźcy przez organy krajowe, a nie jak było do tej pory, przez Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców, który nie musiał nawet informować władz krajowych o decyzjach podejmowanych w poszczególnych sprawach⁴.

W Polsce podstawowym aktem prawnym określającym zasady i tryb udzielania cudzoziemcom ochrony, jak również organy właściwe do orzekania w tych sprawach jest ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej⁵. Akt ten zaliczany jest do materialnego prawa administracyjnego, który określa prawa i obowiązki organów administracyjnych⁶.

Formy ochrony międzynarodowej udzielanej cudzoziemcom w Polsce

Polska Konstytucja, zgodnie z art. 38, zapewnia każdemu człowiekowi ochronę życia, stanowi również, że cudzoziemcy mogą skorzystać z prawa azylu na terenie Polski (art. 56 ust. 1), a cudzoziemcowi, który poszukuje w Rzeczypospolitej ochrony przed prześladowaniami, może zostać przyznany status uchodźcy – zgodnie z wiążącymi Polskę umowami międzynarodowymi (art. 56 ust. 2)⁷. Obecne regulacje prawne

² Konwencja dotycząca statusu uchodźców, sporządzona w Genewie dnia 28 lipca 1951 r. (Dz.U. 1991, nr 119, poz. 515), dalej jako: konwencja genewska.

³ L. Wiśniewski, M. Bieczyński, *Swoboda przemieszczania się w prawie międzynarodowym, prawie Unii Europejskiej i polskim prawie krajowym. Przegląd zagadnień*, Poznań 2015, s. 131.

⁴ A. Hadzińska-Wyrobek, *Uchodźcy – azyl polityczny i status uchodźcy w Polsce po 1945 r.*, Poznań 2015, s. 235.

⁵ Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 2012, poz. 680 ze zm.).

⁶ Z. Leoński, *Materialne prawo administracyjne*, Warszawa 2009, s. 7, 68.

⁷ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483 ze zm.).

pozwalają na udzielenie cudzoziemcowi ochrony poprzez: nadanie statusu uchodźcy, udzielenie ochrony uzupełniającej, udzielenie azylu, udzielenie ochrony czasowej. Każda z wymienionych form jest dostosowana do innych sytuacji związanych z zagrożeniem życia⁸.

Uzyskanie statusu uchodźcy jest ściśle związane z definicją uchodźcy zawartą w konwencji genewskiej i art. 13 ust. 1 ustawy o udzieleniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z którym: „Cudzoziemcowi nadaje się status uchodźcy, jeżeli na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem w kraju pochodzenia z powodu rasy, religii, narodowości, przekonań politycznych lub przynależności do określonej grupy społecznej nie może lub nie chce korzystać z ochrony tego kraju”. Zgodnie z art. 13 ust. 3 ww. ustawy prześladowanie musi:

„1) ze względu na swoją istotę lub powtarzalność stanowić poważne naruszenie praw człowieka, w szczególności praw, których uchylenie jest niedopuszczalne zgodnie z art. 15 ust. 2 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U. z 1993 r., poz. 284, z późn. zm.),

lub

2) być kumulacją różnych działań lub zaniechań, w tym stanowiących naruszenie praw człowieka, których oddziaływanie jest równie dotkliwe jak prześladowania, o których mowa w pkt 1”⁹.

Prześladowanie zaś w szczególności może polegać na:

„1) użyciu przemocy fizycznej lub psychicznej, w tym przemocy seksualnej;

2) zastosowaniu środków prawnych, administracyjnych, policyjnych lub sądowych w sposób dyskryminujący lub o charakterze dyskryminującym;

3) wszczęciu lub prowadzeniu postępowania karnego albo ukaraniu, w sposób, który ma charakter nieproporcjonalny lub dyskryminujący;

4) braku prawa odwołania się do sądu od kary o charakterze nieproporcjonalnym lub dyskryminującym;

5) wszczęciu lub prowadzeniu postępowania karnego albo ukaraniu z powodu odmowy odbycia służby wojskowej podczas konfliktu, jeżeli odbywanie służby wojskowej stanowiłoby zbrodnię lub działania, o których mowa w art. 19 ust. 1 pkt 3;

6) czynach skierowanych przeciwko osobom ze względu na ich płeć lub małoletność”¹⁰.

⁸ M. Princ, *Ochrona uchodźców w Polsce* [w:] *Uchodźcy w Europie. Uwarunkowania, istota, następstwa*, red. K. Wojtaszczyk, J. Szymańska, Warszawa 2017, s. 592.

⁹ Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu...

Drugą formą udzielanej ochrony cudzoziemcom jest ochrona uzupełniająca. Zostaje ona przyznana cudzoziemcowi, który nie spełnia warunków do nadania mu statusu uchodźcy, w przypadku, gdy powrót do jego kraju może narażać go na ryzyko doznania poważnej krzywdy przez:

- „1) orzeczenie kary śmierci lub wykonanie egzekucji,
- 2) tortury, nieludzkie lub poniżające traktowanie albo karanie,
- 3) poważne i zindywidualizowane zagrożenia dla życia lub zdrowia wynikające z powszechnego stosowania przemocy wobec ludności cywilnej w sytuacji międzynarodowego lub wewnętrznego konfliktu zbrojnego”.

Kolejną formą ochrony jest azyl. Instytucja azylu w prawie międzynarodowym oznacza prawo państwa do ochrony cudzoziemca w celu realizacji swoich interesów politycznych¹¹. W myśl art. 90 ustawy o ochronie cudzoziemców: „Cudzoziemcowi można, na jego wniosek udzielić azylu w Rzeczypospolitej Polskiej, gdy jest to niezbędne do zapewnienia mu ochrony oraz gdy przemawia za tym ważny interes Rzeczypospolitej Polskiej”¹². Rozstrzyganie w sprawach azylu ma charakter uznaniowy i jest wyłączną kompetencją państwa¹³.

Ostatnią formą udzielania ochrony cudzoziemcom na terenie Polski jest tzw. ochrona czasowa. Zgodnie z art. 106 ust. 1 ustawy o ochronie cudzoziemców:

„1. Cudzoziemcom masowo przybywającym do Rzeczypospolitej Polskiej, którzy opuścili swój kraj pochodzenia lub określony obszar geograficzny, z powodu obcej inwazji, wojny, wojny domowej, konfliktów etnicznych lub rażących naruszeń praw człowieka, można udzielić ochrony czasowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez względu na to, czy ich przybycie miało charakter spontaniczny, czy też było wynikiem pomocy udzielonej im przez Rzeczpospolitą Polską lub społeczność międzynarodową.

2. Ochrony czasowej udziela się do chwili, gdy możliwy stanie się powrót cudzoziemców do uprzedniego miejsca ich zamieszkania, jednakże nie dłużej niż na okres roku.

3. Jeżeli po upływie roku nie ustaną przeszkody do bezpiecznego powrotu cudzoziemców do uprzedniego miejsca ich zamieszkania, okres

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 29 stycznia 2008 r., sygn. V SA/Wa 2289/07, LEX nr 483202.

¹² Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu...

¹³ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 29 stycznia 2008 r....

ochrony czasowej przedłuża się o dalsze 6 miesięcy, jednak nie więcej niż dwa razy”.

Organem właściwym w sprawie udzielenia takiej ochrony jest Rada Unii Europejskiej, która wydaje w tej sprawie decyzję. Rada Ministrów RP może udzielić ochrony czasowej cudzoziemcom w drodze rozporządzenia, jeśli cudzoziemcy nie zostali objęci decyzją Rady Unii Europejskiej¹⁴.

Wszystkie formy ochrony przewidziane dla cudzoziemców są związane z pewnego rodzaju przymusem bezpośrednim lub pośrednim, który jest podstawą opuszczenia dotychczasowego miejsca zamieszkania. Podkreśla się, że powody ekonomiczne opuszczania swojego dotychczasowego miejsca zamieszkania, zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem – nie mogą być powodem do udzielania ochrony¹⁵.

Uzyskanie statusu uchodźcy

Na podstawie ustawy o ochronie cudzoziemców przyjmuje się, że status uchodźcy można nabyć w dwojaki sposób: po pierwsze w kraju, składając odpowiedni wniosek do komendanta oddziału Straży Granicznej albo do komendanta placówki Straży Granicznej, po drugie, poprzez uznanie cudzoziemca za uchodźcę przez Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców, zgodnie z jego uprawnieniami wynikającymi z konwencji genewskiej oraz ze statutu Biura Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców. W literaturze wskazuje się, że uchodźców można podzielić na dwie grupy: tzw. uchodźców *de facto*, tj. takich, którzy dostali decyzję o nadaniu im statusu uchodźcy w kraju, oraz uchodźców *de iure*, tj. takich, którzy nie uzyskali oficjalnego statusu uchodźcy z powodu niespełnienia warunków wynikających z konwencji genewskiej¹⁶.

Postępowanie w sprawie udzielenia statusu uchodźcy rozpoczyna się na wniosek osoby zainteresowanej (cudzoziemca). Stosowny wniosek może zostać złożony zarówno podczas przekraczania granicy, jak i w sytuacji, gdy cudzoziemiec przebywa już na terenie Polski, ale z jakichś przyczyn obawia się powrotu do swojego kraju¹⁷. Wniosek składa się na formularzu, który jest przetłumaczony na język angielski i rosyjski. We wniosku należy wskazać, czy składa się go samemu czy razem z małżonkiem oraz

¹⁴ Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu...

¹⁵ M. Princ, *op. cit.*, s. 595.

¹⁶ B. Wierzbicki, *Uchodźcy w prawie międzynarodowym*, Warszawa 1993, s. 25.

¹⁷ M. Princ, *op. cit.*, s. 596.

czy obejmuje on małoletnie dzieci. Ponadto wniosek ma zawierać informację o stanie zdrowia wnioskodawcy/wnioskodawców, informację, z jakich powodów ubiega się o udzielenie ochrony międzynarodowej. Cudzoziemiec we wniosku powinien wskazać, w jakim języku chciałby, aby przeprowadzono z nim wywiad w postępowaniu o udzielenie ochrony międzynarodowej. W ostatniej części wniosku umieszcza się takie informacje, jak: czy wcześniej osoba ubiegała się już o udzielenie ochrony międzynarodowej w Polsce bądź innym kraju oraz czy ktoś z rodziny przebywa już na terytorium Rzeczypospolitej lub w innym kraju Unii Europejskiej¹⁸.

Organ Straży Granicznej pełni rolę pośrednika – decyzję o przyznaniu (bądź nieprzyznaniu) statusu uchodźcy albo też o udzieleniu (bądź nieudzieleniu) ochrony uzupełniającej podejmuje organ centralny – Szef Urzędu ds. Cudzoziemców¹⁹. Zanim jednak sprawa zostanie przekazana do Szefa Urzędu ds. Cudzoziemców, organ Straży Granicznej musi zarejestrować wniosek, sprawdzić, jakie dokumenty posiada ze sobą cudzoziemiec, pobrać od niego odciski linii papilarnych, zapewnić przeprowadzenie czynności higienicznych, badań lekarskich i jak najszybciej zapewnić pomoc tłumacza²⁰. W praktyce często zdarza się, że cudzoziemcy nie znają żadnego z języków, na jaki przetłumaczony jest formularz, bądź w ogóle nie mają przy sobie dokumentów, co wiąże się z tym, że pomoc tłumacza jest niezbędna od razu.

Odciski linii papilarnych osoby, która składa wniosek, odsyłane są do systemu centralnego, o którym mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady nr 603/2013²¹. Wszystkie podejmowane czynności powinny odbywać się w pełnym poszanowaniu godności osoby. Złożenie wniosku rozpoczyna całą procedurę, czego potwierdzeniem jest dokument wydawany każdej dorosłej osobie wnioskującej o udzielenie ochrony – tymczasowe zaświadczenie tożsamości cudzoziemca. Zaświadczenie to potwierdza tożsamość osoby i uprawnia ją do pobytu w kraju.

¹⁸ Zob. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 listopada 2015 r. w sprawie wzoru formularza wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej (Dz. U. 2015, poz. 1859).

¹⁹ *Procedura uchodźcza*, Uchodźcy.info, <http://uchodźcy.info> (20.09.2021).

²⁰ M. Princ, *op. cit.*, s. 597.

²¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 603/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia systemu „Eurodac” do porównywania odcisków palców w celu skutecznego stosowania rozporządzenia UE nr 604/2013 w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrywanie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca (Dz. Urz. UE L 180 z 26.06.2013).

Zdarzają się przypadki, że osoba, która złożyła wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, zostaje zatrzymana, a następnie umieszczona w strzeżonym ośrodku (zwanym także zamkniętym) lub w areszcie dla cudzoziemców na okres do 60 dni²². Ma to miejsce w sytuacjach, gdy cudzoziemcy trafiają do naszego kraju bez żadnych dokumentów lub zostali objęci nakazem powrotu do kraju i istnieje obawa, że uciekną przed ewentualną deportacją. Ośrodki strzeżone są zarządzane przez Straż Graniczną, zaś ośrodki recepcyjne (te, do których na początku trafiają cudzoziemcy ubiegający się o ochronę) i ośrodki otwarte (te, w których umieszcza się cudzoziemców w trakcie trwania procedury uchodźczej na ich prośbę) podlegają Urzędowi ds. Cudzoziemców²³. Wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej powinien zostać przekazany Szefowi Urzędu ds. Cudzoziemców w ciągu 48 godzin od momentu jego złożenia²⁴.

W pierwszej kolejności Urząd ds. Cudzoziemców sprawdza kompletność danych zawartych we wniosku oraz czy Polska jest państwem członkowskim UE odpowiedzialnym w danym przypadku za jego rozpatrzenie. Odpowiedzialność państwa jest ustalana na podstawie przepisów rozporządzenia nr 604/2013 – tzw. rozporządzenie Dublin III. Jeżeli to nie Polska jest właściwa do rozpoznania wniosku, Szef Urzędu ds. Cudzoziemców wydaje decyzję o przekazaniu osoby do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za jego rozpatrzenie oraz wydaje decyzję o umorzeniu postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej prowadzonego w Polsce²⁵. Szef urzędu sprawdza także, czy nie występują przesłanki czyniące wniosek niedopuszczalnym, tj. np., czy inne państwo członkowskie nie udzieliło już wnioskodawcy ochrony lub czy wnioskodawca nie składa kolejnego wniosku opartego na tych samych dowodach co uprzednio²⁶.

Niezbędnym i bardzo ważnym elementem postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej jest przesłuchanie wnioskodawcy. Wnioskodawca ma obowiązek podać wszystkie informacje, które będą potrzebne do rozpatrzenia jego wniosku i wyczerpująco odpowiadać na zadawane pytania. Ma również przekazać posiadane dowody, np. dokumenty, zaświadczenia, zdjęcia, filmy, które potwierdzają informacje

²² *Procedura rozpatrywania wniosków*, Urząd do Spraw Cudzoziemców, <https://udsc.gov.pl> (23.09.2021).

²³ A. Mikulska, B. Rumieńczyk, *Życie za kratami*, „Wysokie Obcasy”, 18.09.2021, nr 37, s. 15.

²⁴ M. Princ, *op. cit.*, s. 597.

²⁵ *Procedura rozpatrywania wniosków...*

²⁶ M. Princ, *op. cit.*, s. 598.

podane przez niego we wniosku. Wszelkie dowody są ważne i brane pod uwagę przy wydawaniu decyzji. Zatajenie lub podanie nieprawdziwych informacji i dowodów może okazać się niekorzystne dla wnioskodawcy. Po przeprowadzonym wywiadzie cudzoziemiec otrzymuje kopię protokołu przesłuchania. Całe przesłuchanie prowadzone jest w warunkach zapewniających poufność i pozwalających wnioskodawcy na wyczerpujące przedstawienie powodów złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej²⁷.

Za najtrudniejszy etap postępowania uznaje się postępowanie dowodowe, gdyż dotyczy ono w dużej mierze zdarzeń, które miały bądź mają miejsce poza granicami Polski. W Urzędzie ds. Cudzoziemców działa zespół ekspertów odpowiedzialny za pozyskiwanie, opracowywanie i analizowanie informacji o krajach pochodzenia, który każdorazowo przygląda się sytuacji w kraju wnioskodawcy²⁸. Należy również wskazać, że ogólna sytuacja w kraju pochodzenia wnioskodawcy nie jest samą w sobie podstawą do udzielenia ochrony – o czym świadczy również dość szerokie orzecznictwo sądów administracyjnych w tym zakresie. Wskazuje się, że obawa ma być uzasadniona, obiektywna. Tak więc za uchodźcę może być uznana osoba, która żywi prawdziwą obawę przed prześladowaniem i ta obawa ma charakter uzasadniony i obiektywny²⁹.

W trosce o bezpieczeństwo publiczne kolejnym etapem postępowania jest zwrócenie się do komendanta oddziału Straży Granicznej, komendanta wojewódzkiego policji, szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, a w razie potrzeby także do innych organów, o przekazanie informacji, czy wnioskodawca nie popełnił zbrodni przeciwko pokojowi, zbrodni wojennej, zbrodni przeciwko ludzkości – w rozumieniu prawa międzynarodowego³⁰.

Postępowanie kończy się wydaniem decyzji administracyjnej – nadającej status uchodźcy albo odmawiającej nadania tego statusu i udzielającej ochrony uzupełniającej, bądź też odmawiającej nadania statusu uchodźcy i odmawiającej udzielenia ochrony uzupełniającej. Decyzja pozytywna wydawana jest zawsze po stwierdzeniu istnienia uzasadnionej obawy przed prześladowaniami z przyczyn wskazanych w ustawie. Decyzja negatywna wydawana jest wtedy, gdy nie stwierdzono istnienia uzasadnionej obawy przed prześladowaniami w kraju pochodzenia wnioskodawcy. Zgodnie z art. 19 ustawy o ochronie udzielanej cudzoziem-

²⁷ *Procedura rozpatrywania wniosków...*

²⁸ *Ibidem.*

²⁹ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 7 lipca 2011 r., sygn. V SA/Wa 172/11, LEX nr 1276499.

³⁰ M. Princ, *op. cit.*, s. 600.

com odmawia się także nadania statusu uchodźcy w przypadku, gdy cudzoziemiec:

„1) korzysta z ochrony lub pomocy organów lub agencji Narodów Zjednoczonych innych niż Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców, pod warunkiem, że w danych okolicznościach cudzoziemiec ma praktyczną i prawną możliwość powrotu na terytorium, gdzie taka ochrona lub pomoc jest dostępna, bez zagrożenia jego życia, bezpieczeństwa osobistego lub wolności;

2) istnieją poważne podstawy, aby sądzić, że:

a) popełnił zbrodnię przeciwko pokojowi, zbrodnię wojenną lub zbrodnię przeciwko ludzkości w rozumieniu prawa międzynarodowego,

b) jest winny działań sprzecznych z celami i zasadami Narodów Zjednoczonych określonymi w Preambule i art. 1 i 2 Karty Narodów Zjednoczonych,

c) popełnił zbrodnię o charakterze innym niż polityczny poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przed złożeniem wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej;

3) jest uważany przez organy władzy Rzeczypospolitej Polskiej za osobę mającą prawa i obowiązki związane z posiadaniem obywatelstwa polskiego”.

Ustawa zobowiązuje jednocześnie organ, który wydał decyzję, do przetłumaczenia decyzji wraz z podstawą prawną i uzasadnieniem na język zrozumiały dla wnioskodawcy³¹.

Od decyzji przysługuje cudzoziemcowi odwołanie do Rady ds. Uchodźców, która jest organem wyższego stopnia w stosunku do Szefa Urzędu ds. Cudzoziemców. Rada ta została powołana w czerwcu 1997 r. jako wyraz realizacji zasady dwuinstancyjności postępowania administracyjnego³².

Warto w tym momencie wspomnieć, że od momentu złożenia wniosku osoba starająca się o uzyskanie statusu uchodźcy trafia do ośrodka recepcyjnego (ośrodek pierwszego kontaktu). W trakcie pobytu tam wnioskodawca może zwrócić się o pomoc socjalną i połączenie go z rodziną. Obecnie funkcjonują dwa tego typu ośrodki – w Białej Podlaskiej i Podkowie Leśnej-Dębaku. Następnie cudzoziemiec podejmuje decyzję, czy chce zostać umieszczony w ośrodku otwartym dla cudzoziemców, czy też chce przebywać poza ośrodkiem³³.

³¹ Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu...

³² R. Wieruszewski, K. Degórska, *Rada ds. Uchodźców. Doświadczenia i wnioski z pierwszej kadencji*, „Miscellanea Iuris Gentium”, 2004, nr 7, s. 8.

³³ *Procedura uchodźcza...*

Zostając w ośrodku, cudzoziemiec otrzymuje pomoc socjalną, która obejmuje:

- zakwaterowanie,
- wyżywienie,
- stałą pomoc pieniężną w postaci: tzw. kieszonkowego (50 zł miesięcznie), środków na zakup produktów higieny osobistej (20 zł miesięcznie), odzieży i obuwia (140 zł jednorazowo) oraz pokrycia kosztów przejazdu (w określonych przypadkach),
- ekwiwalent pieniężny w zamian za wyżywienie (dotyczy to dzieci do 6 lat, dzieci uczęszczających do przedszkola, szkoły podstawowej, gimnazjum, szkoły ponadgimnazjalnej), jeżeli wymagają tego względy organizacyjne (9 zł dziennie).

Ośrodki dla cudzoziemców są placówkami o charakterze otwartym. Mieszkańcy są kwaterowani w pokojach dwu-, cztero- i wieloosobowych w zależności od sytuacji rodzinnej. Cudzoziemcy są zobowiązani do przestrzegania czystości w pokojach i pomieszczeniach wspólnego użytkowania, a także do przestrzegania regulaminu ośrodka. Po zakończeniu procedury uchodźczej / postępowania w sprawie nadania ochrony cudzoziemiec w ciągu dwóch miesięcy ma opuścić ośrodek³⁴. Ośrodki dla cudzoziemców prowadzone przez Urząd ds. Uchodźców podlegają regularnej kontroli przez Najwyższą Izbę Kontroli czy Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców³⁵.

Cudzoziemcy, którzy decydują się na pobyt poza ośrodkiem, dostają pomoc socjalną w formie pieniężnej na pokrycie kosztów samodzielnego życia w Polsce, a wysokość pomocy uzależniona jest od liczby osób w rodzinie (1 osoba – 750 zł miesięcznie, 2 osoby – każda po 600 zł miesięcznie, 3 osoby – każda po 450 zł miesięcznie, 4 osoby – każda po 375 zł miesięcznie³⁶). Po zakończeniu postępowania w sprawie uzyskania statusu uchodźcy / nadania ochrony – cudzoziemiec przestaje otrzymywać pomoc.

Postępowanie w przedmiocie udzielenia ochrony międzynarodowej winno zakończyć się w terminie sześciu miesięcy, licząc od dnia złożenia wniosku o udzielenie ochrony. W przypadkach wskazanych w ustawie czas trwania postępowania może być przedłużony do 15 miesięcy (art. 34 ust. 1 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej).

³⁴ *Sytuacja uchodźców w Polsce*, Uchodźcy.info, <http://uchodzcy.info> (25.09.2021).

³⁵ *Pomoc socjalna dla osób ubiegających się o ochronę międzynarodową*, Urząd do Spraw Cudzoziemców, <https://udsc.gov.pl> (25.09.2021).

³⁶ *Ibidem*.

Wspomnieć również należy o prawach, jakie przysługują osobom wnioskującym o ochronę. Przede wszystkim takie osoby uzyskują dostęp do pomocy socjalnej i medycznej. Pomoc socjalna obejmuje zakwaterowanie, kieszonkowe na drobne wydatki, naukę języka.

Szczegółowe przepisy w sprawie uprawnień znajdują się w Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 19 lutego 2016 r. w sprawie wysokości pomocy dla cudzoziemców ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej³⁷. Ważnym uprawnieniem wnioskodawcy, wynikającym z ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony, jest szeroko rozumiane prawo do informacji prawnej udzielanej podczas trwania postępowania w I instancji. Cudzoziemiec uprawniony jest również do swobodnego kontaktowania się z Urzędem Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców oraz organizacjami międzynarodowymi.

Sytuacja uchodźców w Polsce

Osoby, które uzyskały status uchodźcy, korzystają z praw gwarantowanych przez prawo polskie. Uchodźca ma prawo z czasem starać się o polskie obywatelstwo, może zmienić imię i nazwisko (ze szczególnie ważnych przyczyn), może liczyć na uznanie swoich kwalifikacji zawodowych do wykonywania zawodów regulowanych, może prowadzić działalność gospodarczą, może pracować. Uchodźca i jego dzieci mogą uczyć się w szkołach publicznych dla dorosłych, publicznych szkołach policealnych, publicznych szkołach artystycznych. Uchodźca z mocy prawa uzyskuje ubezpieczenie zdrowotne, może więc korzystać z publicznej opieki zdrowotnej, ma prawo także korzystać ze świadczeń rodzinnych³⁸.

Bardzo ważnym uprawnieniem, przewidzianym w art. 89e ustawy o ochronie udzielanej cudzoziemcom, które wiąże się ze statusem uchodźcy, jest uprawnienie do wystąpienia o indywidualny program integracyjny (IPI), który trwa 12 miesięcy. Wszystko dzieje się w trybie i na zasadach przewidzianych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej i jest realizowane jako zadanie własne powiatu. Cudzoziemiec musi wystąpić ze stosownym wnioskiem do starosty lub prezydenta miasta na prawach powiatu, za pośrednictwem powiatowego centrum

³⁷ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 lutego 2016 r. w sprawie wysokości pomocy dla cudzoziemców ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej (Dz.U. 2016, poz. 311).

³⁸ M. Princ, *op. cit.*, s. 604–606.

pomocy rodzinie / miejskiego ośrodka pomocy rodzinie / miejskiego ośrodka pomocy społecznej w terminie 60 dni od dnia uzyskania statusu uchodźcy, ochrony uzupełniającej³⁹.

Po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku cudzoziemiec otrzymuje niewielkie środki pieniężne, które musi przeznaczyć na wynajęcie mieszkania, naukę języka polskiego oraz codzienne wydatki. W ramach programu integracyjnego przysługuje uchodźcom skorzystanie z poradnictwa specjalistycznego: psychologa, prawnika (art. 91 ustawy o pomocy społecznej).

Celem indywidualnego programu integracyjnego jest umożliwienie doprowadzenia do sytuacji, w której cudzoziemiec usamodzielnia się ekonomicznie (a więc podejmuje zatrudnienie), nauczy się języka polskiego i zintegruje się z polskim społeczeństwem. Program określa prawa i obowiązki zarówno cudzoziemca, jak i pracownika socjalnego, który się nim opiekuje. Osoba objęta ochroną międzynarodową winna regularnie uczęszczać na kurs języka polskiego, zarejestrować się w powiatowym urzędzie pracy, poszukiwać zatrudnienia i spotykać się z pracownikiem socjalnym⁴⁰.

Zdawać by się mogło, że indywidualny program integracyjny, który ma być dopasowany do konkretnej osoby, jest doskonałym pomysłem, niestety, w praktyce bardzo często sprowadza się jedynie do wypłacania uchodźcom kwot pieniężnych. Zgodnie z nazwą program powinien być zindywidualizowany, czyli dopasowany do potrzeb i kompetencji cudzoziemca, jednak z powodu małej liczby pracowników socjalnych bardzo trudno jest to osiągnąć⁴¹. Jak już wskazano, program integracyjny trwa jedynie 12 miesięcy i jak się okazuje, okres ten nie gwarantuje skutecznej integracji. Ponadto badania świadczą, iż o skutecznej integracji można mówić dopiero po co najmniej 3 latach pracy integracyjnej.

Podstawowym problemem w trakcie i po zakończeniu programu nadal pozostają sprawy finansowo-bytowe, tj. brak pracy czy brak mieszkania, ale także: słaba znajomość języka polskiego, trudności w odnalezieniu się w polskim społeczeństwie, tak innym od naturalnego środowiska uchodźcy. Jednym z najpoważniejszych mankamentów polskich programów integracyjnych jest zbyt niska liczba pracowników socjalnych zajmujących się realizacją programów integracyjnych⁴².

³⁹ *Wytyczne w sprawie postępowania w zakresie integracji cudzoziemców*, Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy, <https://bip.bydgoszcz.uw.gov.pl> (25.09.2021).

⁴⁰ *Sytuacja uchodźców...*

⁴¹ *Ibidem*.

⁴² A. Jasiakiewicz, *Pomoc integracyjna [w:] Prawne uwarunkowania integracji uchodźców w Polsce. Komentarz dla praktyków*, red. W. Klaus, Warszawa 2008, s. 19.

Teoretycznie uchodźcy mają prawo ubiegać się o przyznanie mieszkania z zasobów lokalowych miasta lub gminy na tych samych zasadach, co obywatele Polski. W praktyce jednak rzadko kiedy ten skomplikowany i długotrwały proces kończy się sukcesem⁴³. Uchodźcy często nie tylko nie są w stanie spełnić kryteriów, ale padają również ofiarami dyskryminacji w trakcie samej procedury. Z przeprowadzonych badań wynika, że właściciele mieszkań przeznaczonych na wynajem nie chcą wynajmować swoich mieszkań cudzoziemcom, a w szczególności licznym rodzinom uchodźczym⁴⁴.

Przyglądając się infrastrukturze ośrodków recepcyjnych i pobytowych, łatwo zauważyć, że są one skupione głównie w województwie mazowieckim (trzy ośrodki) i lubelskim (dwa ośrodki) i położone w znacznej mierze na obszarach wiejskich bądź niezamieszkałych. Lokalizacje ośrodków w Polsce charakteryzują się izolacją społeczną cudzoziemców. Jedynie dwa ośrodki z jedenastu położone są w miastach (Warszawa, Białystok), a i tak leżą na terenach przemysłowych miast, z daleka od jego mieszkańców⁴⁵.

Ciężka jest sytuacja osób umieszczanych po przyjeździe w ośrodkach recepcyjnych. Ośrodki te położone są na obrzeżach miast, w lesie, i choć teoretycznie cudzoziemcy mogą te ośrodki opuszczać, to nie mają tak naprawdę gdzie się udać. Od miasta dzielą ich duże odległości, aby gdziekolwiek dojść, trzeba przejść kilometry – co skutecznie utrudnia poznanie nowej kultury i zintegrowanie się z nią. W ośrodku jest jedna wspólna kuchnia i wspólne łazienki, co odbiera poczucie prywatności. Cudzoziemcy poszukujący schronienia i poczucia bezpieczeństwa przebywają w ośrodkach daleko od innych ludzi i w zasadzie bez możliwości socjalizacji. Zamiast czuć się bezpiecznie, wiele z nich czuje się wyobcowanych⁴⁶.

Trudna jest także sytuacja dzieci, które po przybyciu do nowego kraju praktycznie od razu idą do nowej szkoły, nie znając jeszcze języka. W Polsce obowiązek szkolny spoczywa również na nieletnich cudzoziemcach. Wskazuje się na plusey takiego rozwiązania, w szczególności szybszą integrację z nowym otoczeniem. Jednakże nadal brakuje nam

⁴³ *Sytuacja uchodźców...*

⁴⁴ W. Klaus, *Przemoc wobec migrantów przymusowych w Polsce – charakterystyka zjawiska* [w:] *Bezpieczny dom? Przemoc fizyczna i symboliczna wobec uchodźczyń i uchodźców*, red. W. Klaus, Warszawa 2014, s. 138.

⁴⁵ R. Baczyński-Sielaczek, *Ekonomiczne oraz społeczno-kulturowe i organizacyjne wyzwania związane z przyjmowaniem uchodźców w Polsce* [w:] *Uchodźcy w Europie. Uwarunkowania, istota, następstwa*, red. K. Wojtaszczyk, J. Szymańska, Warszawa 2017, s. 634–637.

⁴⁶ A. Mikulska, B. Rumieńczyk, *op. cit.*, s. 16–17.

wykwalfikowanej kadry w zakresie kontaktów z uczniami odmiennymi kulturowo, niewystarczające jest także wsparcie samorządów prowadzących szkoły, do których uczęszczają uchodźcy – pomimo otrzymania dodatkowych środków na prowadzenie placówki, często w ramach oszczędności nie zatrudniają nauczycieli wspierających czy mentorów kulturowych⁴⁷. Dzieci umieszczane zaś wraz z rodzinami w ośrodkach strzeżonych teoretycznie mają zapewniane lekcje polskiego, jednakże w praktyce odbywają się one niezwykle rzadko⁴⁸.

W tym momencie warto zwrócić uwagę na problem lektoratów z języka polskiego. Kontrola przeprowadzona przez Najwyższą Izbę Kontroli wykazała, że nauka języka polskiego w ośrodkach nie jest efektywna. Negatywna ocena lektoratów wynikała przede wszystkim z niedostosowania grup językowych do uczestników, zbyt małej liczby zajęć, zbyt małego poziomu zróżnicowania grup językowych⁴⁹.

Uznaje się, że bardzo skutecznym sposobem integracji jest podejmowanie zatrudnienia przez cudzoziemców. Niestety przez okres 6 miesięcy od dnia złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej cudzoziemcy nie mogą podejmować zatrudnienia, a jedynie w przypadku, gdy wniosku nie rozpoznano w terminie (i to nie z winy wnioskującego), jest możliwość, aby Szef Urzędu ds. Uchodźców na wniosek cudzoziemca wydał zaświadczenie, które uprawnia do wykonywania pracy na terenie Polski⁵⁰. Polski rząd otwiera się jednak chętniej na imigrantów ze Wschodu, na co wskazuje nowelizacja przepisów dotycząca zatrudnienia cudzoziemców z sześciu państw: Rosji, Ukrainy, Białorusi, Gruzji, Armenii i Mołdawii. Otrzymali oni możliwość pracy w Polsce w okresie 6 miesięcy na podstawie oświadczenia o powierzeniu wykonania pracy, które rejestruje sam pracodawca w powiatowym urzędzie pracy, co znowu uprawnia cudzoziemców do uzyskania wizy w celach wykonywania dalszej pracy. Wprowadzono również tzw. pracę sezonową, trwającą 9 miesięcy, ale tylko w niektórych branżach, np. w rolnictwie⁵¹.

Polacy (69%) akceptują pracę imigrantów z państw trzecich na stanowiskach pracy niechętnie podejmowaną przez Polaków. W tym przypadku są skłonni zgodzić się na ułatwienia w podejmowaniu pracy przez cudzoziemców. Co czwarty Polak obawia się jednak zatrudnienia wypierającego, a więc obawia się, że sam straci pracę na rzecz cudzoziemca.

⁴⁷ R. Baczyński-Sielaczek, *op. cit.*, s. 640.

⁴⁸ A. Mikulska, B. Rumieńczyk, *op. cit.*, s.16–17.

⁴⁹ NIK o systemie pomocy społecznej dla uchodźców, Najwyższa Izba Kontroli, <https://www.nik.gov.pl> (27.09.2021).

⁵⁰ R. Baczyński-Sielaczek, *op. cit.*, s. 641.

⁵¹ A. Zygula, *Specyfika polskiej polityki migracyjnej w kontekście europejskiego kryzysu uchodźczego*, „Nowa Polityka Wschodnia”, 2020, nr 3, s. 74–75.

Z badań wynika, że Polacy nie podzielają opinii części polityków i naukowców, że nasz kraj potrzebuje większej liczby imigrantów. Nadal utrzymujący się wysoki wskaźnik bezrobocia stanowi tu ważny argument. Choć nasz stosunek do cudzoziemców stopniowo łagodnieje, to jednak wizja społeczeństwa wielokulturowego ciągle nie jest atrakcyjna⁵².

Jak widać, sytuacja osób starających się o ochronę na terenie Polski, jak i tych, którzy uzyskali status uchodźcy, nie jest łatwa. Pomimo zaplecza prawnego zrównującego w znacznej mierze cudzoziemców z obywatelami polskimi, znajdują się oni w znacznie cięższej sytuacji.

Zakończenie

Uzyskać status uchodźcy w Polsce nie jest prosto, sama procedura trwa dość długo i nie należy do najłatwiejszych. Ze statystyk prowadzonych przez Urząd do Spraw Cudzoziemców wynika, że w 2018 r. wniosek o ochronę międzynarodową złożyło 4,1 tys. osób, z których tylko 406 osób ją uzyskało⁵³. W porównaniu z innymi państwami Europy Polska zajmuje 10–13 miejsce pod względem składanych wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej⁵⁴. Zdaje się, że mimo wszystko nie jest krajem wybieranym przez cudzoziemców do osiedlenia – dla większości jest to kraj czasowej migracji zarobkowej bądź jedynie kraj tranzytowy (przystanek przed próbą przedostania się do krajów Europy Zachodniej)⁵⁵. Patrząc na całokształt warunków bytowych i procedur do przejścia, nietrudno się dziwić takiemu stanowi rzeczy. Polska polityka integracyjna nadal jest w procesie tworzenia, a jej kształt w dużej mierze dyktowany jest sytuacją migracyjną w kraju (stosunkowo niewielu osiadłych imigrantów, duża liczba imigrantów zarobkowych), a także zobowiązaniami międzynarodowymi wynikającymi przede wszystkim z członkostwa w Unii Europejskiej⁵⁶.

Podsumowując, warto wspomnieć, że specyfika polskiej polityki migracyjnej polega na „uchyleniu drzwi” dla cudzoziemców ze Wschodu, przy jednoczesnym braku zgody na relokację innych cudzoziemców

⁵² *Polityka migracyjna Polski – diagnoza stanu wyjściowego*, Departament Analiz i Polityki Migracyjnej MSWiA 15.12.2020, s. 49.

⁵³ *Raport roczny 2018. Ochrona międzynarodowa*, Urząd do Spraw Cudzoziemców, <https://udsc.gov.pl/> (27.09.2021).

⁵⁴ R. Baczyński-Sielaczek, *op. cit.*, s. 641.

⁵⁵ J. Godlewska-Szyrkowa, *Imigranci w Polsce. Uwarunkowania procesów integracji* [w:] *Imigranci w polskim dyskursie publicznym*, red. G. Firlit-Fesnak, Warszawa 2014, s. 72.

⁵⁶ *Ibidem*, s. 75.

w trakcie kryzysu uchodźczego związanego chociażby z wojną w Syrii. Polska polityka migracyjna jest więc selektywna, co tłumaczone jest potrzebami naszego rynku pracy. Osoby zajmujące się badaniem sytuacji migracyjnej w Polsce wskazują na brak jasnej, długofalowej strategii migracyjnej⁵⁷. Wprawdzie w dniu 10 czerwca 2019 r. ukazał się projekt dokumentu *Polityka migracyjna Polski*, opracowany przez Zespół ds. Migracji Departamentu Analiz i Polityki Migracyjnej MSWiA, który zakłada kierunki i cele polskiej polityki migracyjnej, autorzy dokumentu zwracają jednak uwagę, że przyjmowany dotychczas (w prawie międzynarodowym) prymat wielokulturowości należy zamienić na koncepcję kultury wiodącej. Zwrócono w nim uwagę na fakt, że w obliczu coraz większego napływu migrantów należy przeciwdziałać nielegalnej migracji poprzez wdrożenie polityki wizowej, kontrolę przestrzegania prawa, wzmoczoną ochronę granic, kontrolę miejsc pobytu cudzoziemców. Znaczące także są dla autorów kwestie bezpieczeństwa państwa i zapobieganie konfliktom, a odpowiednie zarządzanie migracjami ma to zapewnić.

Opinie osób badających ten dokument są niejednoznaczne. Odrzucenie prymatu wielokulturowości na rzecz kultury wiodącej to na pewno usprawiedliwienie dotychczasowych działań naszego państwa w polityce migracyjnej. Natomiast nie ma wątpliwości, że zadaniem państwa jest stworzenie mechanizmów długofalowych zarządzania migracją, i to takich, które z jednej strony zapewnią bezpieczeństwo obywateli, ale z drugiej uwzględnią także inne czynniki, w tym te zewnętrzne⁵⁸.

Bibliografia

- Baczyński-Sielaczek B., *Ekonomiczne oraz społeczno-kulturowe i organizacyjne wyzwania związane z przyjmowaniem uchodźców w Polsce* [w:] *Uchodźcy w Europie. Uwarunkowania, istota, następstwa*, red. K. Wojtaszczyk, J. Szymańska, Warszawa 2017.
- Godlewska-Szyrkowa J., *Imigranci w Polsce. Uwarunkowania procesów integracji* [w:] *Imigranci w polskim dyskursie publicznym*, red. G. Firlit-Fesnak, Warszawa 2014.
- Hadzińska-Wyrobek A., *Uchodźcy – azyl polityczny i status uchodźcy w Polsce po 1945 r.*, Poznań 2015.
- Jasiakiewicz A., *Pomoc integracyjna* [w:] *Prawne uwarunkowania integracji uchodźców w Polsce. Komentarz dla praktyków*, red. W. Klaus, Warszawa 2008.
- Klaus W., *Przemoc wobec migrantek przymusowych w Polsce – charakterystyka zjawiska* [w:] *Bezpieczny dom? Przemoc fizyczna i symboliczna wobec uchodźczyń i uchodźców*, red. W. Klaus, Warszawa 2014.
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483 ze zm.).

⁵⁷ A. Zyguła, *op. cit.*, s. 77.

⁵⁸ *Ibidem*, s. 78.

- Konwencja dotycząca statusu uchodźców, sporządzona w Genewie dnia 28 lipca 1951 r. (Dz.U. 1991, nr 119, poz. 515).
- Leoński Z., *Materiałne prawo administracyjne*, Warszawa 2009.
- Mikulska A., Rumieńczyk B., *Życie za kratami*, „Wysokie Obcasy” nr 37, 18.09.2021.
- NIK o systemie pomocy społecznej dla uchodźców, Najwyższa Izba Kontroli, <https://www.nik.gov.pl> (27.09.2021).
- Polityka migracyjna Polski – diagnoza stanu wyjściowego, Departament Analiz i Polityki Migracyjnej MSWiA 15.12.2020.
- Pomoc socjalna dla osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, Urząd do Spraw Cudzoziemców, <https://udsc.gov.pl> (25.09.2021).
- Princ M., *Ochrona uchodźców w Polsce* [w:] *Uchodźcy w Europie. Uwarunkowania, istota, następstwa*, red. K. Wojtaszczyk, J. Szymańska, Warszawa 2017.
- Procedura rozpatrywania wniosków, Urząd do Spraw Cudzoziemców, <https://udsc.gov.pl> (23.09.2021).
- Procedura uchodźcza, Uchodźcy.info, <http://uchodzcy.info> (20.09.2021).
- Raport roczny 2018. Ochrona międzynarodowa, Urząd do Spraw Cudzoziemców, <https://udsc.gov.pl/> (27.09.2021).
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 listopada 2015 r. w sprawie wzoru formularza wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej (Dz.U. 2015, poz. 1859).
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 lutego 2016 r. w sprawie wysokości pomocy dla cudzoziemców ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej (Dz.U. 2016, poz. 311).
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 603/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia systemu „Eurodac” do porównywania odcisków palców w celu skutecznego stosowania rozporządzenia UE nr 604/2013 w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrywanie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca (Dz.Urz. UE L 180, 26.06.2013).
- Sytuacja uchodźców w Polsce, Uchodźcy.info, <http://uchodzcy.info> (25.09.2021).
- Szwed A., *Prawo do azylu – konstytucyjne i międzynarodowe regulacje prawne*, „Przegląd Prawa Konstytucyjnego”, Toruń 2020, nr 4.
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 2012, poz. 680 ze zm.).
- Wieruszewski R., Degórska K., *Rada ds. Uchodźców. Doświadczenia i wnioski z pierwszej kadencji*, „Miscellanea Iuris Gentium”, 2004, nr 7.
- Wierzbicki B., *Uchodźcy w prawie międzynarodowym*, Warszawa 1993.
- Wiśniewski L., Bieczyński M., *Swoboda przemieszczania się w prawie międzynarodowym, prawie Unii Europejskiej i polskim prawie krajowym. Przegląd zagadnień*, Poznań 2015.
- Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 29 stycznia 2008 r., sygn. V SA/Wa 2289/07, LEX nr 483202.
- Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 7 lipca 2011 r., sygn. V SA/Wa 172/11, LEX nr 1276499.
- Wytyczne w sprawie postępowania w zakresie integracji cudzoziemców, Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy, <https://bip.bydgoszcz.uw.gov.pl> (25.09.2021).
- Zyguła A., *Specyfika polskiej polityki migracyjnej w kontekście europejskiego kryzysu uchodźczego*, „Nowa Polityka Wschodnia”, 2020, nr 3.

Obtaining refugee status and the situation of refugees in Poland

Abstract

In this publication, the author explains the meaning of the term 'refugee' and presents the legal procedures an immigrant is obliged to go through in order to obtain the refugee status in Poland. Also, the author aims to examine the position of people who have already been granted the refugee status: their living conditions and perspectives for the future. Against this background, he presents the situation of refugees in Poland and formulates final remarks.

Keywords: refugee, refugee status, refugee center, the situation of refugees in Poland